

Masarykova základní škola a mateřská škola Kunvald, okres Ústí nad Orlicí

Kunvald 41
561 81 Kunvald
IČO 70985855

datová schránka: aj6kmvn
e-mail: skola@zskunvald.cz
tel. 465619170, 736404815

Č. j.: 182/2021

Školní strategie prevence rizikového chování 2022 – 2026

Vypracovala: Mgr. Klára Kodytková

Pedagogická rada seznámena: 15. 12. 2021

1) Úvod

Tento program vychází z Metodického pokynu MŠMT ČR k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízení č. j. 20 006/2007 – 51, Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízení č. j. 21291/2010 – 28. Je v souladu s § 29 odst. 3 zákona 561/2004 Sb., školský zákon v platném znění a s § 18 písm. c) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů v platném znění. Je součástí švp Škola pro tebe.

2) Základní údaje o škole

Název a adresa školy	Masarykova základní škola a mateřská škola Kunvald, okres Ústí nad Orlicí
Jméno ředitelky	Mgr. Klára Kodytková
Telefon	736 404 815
E-mail	skola@zskunvald.cz

3) Vstupní informace o škole a jejich zdroje

a) Sociální okolí školy

Většina žáků je místních, menší část dojíždí z okolních obcí. Vyučování začíná v 7.50 hod. Školní družina je otevřená pro všechny žáky 1. stupně od 6.20 hod. Odpoledne navštěvují školní družinu žáci, kteří se přihlásili. Družina je určena především žákům 1. - 3. ročníku, v případě volné kapacity pro žáky 4. a 5. ročníku. Žákům 2. stupně ve dnech s odpoledním vyučováním je umožněn pobyt ve škole v době polední přestávky pod dohledem určeného pedagoga.

b) Informace od pedagogů

Třídní učitelé hodnotí chování žáků pravidelně při konzultačních hodinách a na třídních schůzkách, třídní učitelé 2. stupně pak 1x za měsíc na třídnických hodinách. Zaměřují se především na vztahy mezi žáky navzájem a na vztahy žáků s pedagogickými i nepedagogickými zaměstnanci školy. Sledují projevy vandalismu. Přestupky řeší třídní učitelé se zákonnými zástupci žáka, závažné přestupky pak výchovná komise (ve složení zástupce vedení školy, výchovný poradce, školní metodik prevence, třídní učitel/ka) se zákonnými zástupci žáka.

c) Informace od rodičů

Rodiče především zajímá chování jejich dětí, dále klima ve třídě. Rodiče mohou kontaktovat třídního učitele/učitelku telefonicky nebo mailem, případně osobně po předchozí domluvě. Mají možnost využít třídní schůzky nebo konzultační hodiny.

d) Informace od žáků

Podle dotazníkového šetření nevyplývalo, že by žáci vnímali výskyt rizikového chování ve škole. Žáci se cítí ve škole bezpečně. Své případné problémy řeší žáci se svými třídními pedagogy. Mají možnost se svěřit i ostatním pedagogům, ke kterým mají důvěru.

4) Základní pojmy a cíle

Minimální preventivní program je cíleně směřován k prokazatelně efektivní specifické primární prevenci a eliminaci aktivit z oblasti neefektivní primární prevence; k rozpoznání a zajištění pomoci včasné intervence nebo krizové intervence zejména v případech traumatických zážitků – domácího násilí, šikanování, násilného chování, týrání a zneužívání, ohrožování výchovy dítěte, experimentování s návykovými látkami, rizikových stravovacích návyků vedoucích k poruchám příjmu potravy.

Primární prevencí se rozumí:

a) Specifická primární prevence - aktivity a programy zaměřené na předcházení výskytu forem rizikového chování žáků:

- Všeobecná – působí preventivně všeobecně
- Selektivní – zaměřena na skupinu žáků, kde se předpokládá zvýšený výskyt rizikového chování
- Indikovaná – zaměřena na jedince či skupinu žáků, kde se vyskytuje rizikové chování

b) Nespecifická primární prevence – aktivity podporující zdravý životní styl, osvojování sociálního chování aktivitami ve volném čase

c) Efektivní primární prevence – vytváření dobrého klimatu ve třídě, programy zaměřené na zkvalitnění komunikace, osvojování a rozvoj sociálně emočních dovedností, konstruktivní zvládání konfliktů a zátěžových situací, odmítání návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí a sebehodnocení, posilování odvahy, stanovení realistických cílů, zvládání stresu a úzkosti

Dlouhodobé cíle

a) vést žáky ke zdravému životnímu stylu tak, aby tyto zásady přijali přirozeně za vlastní

b) vytvářet ve škole klima, ve kterém se žáci cítí bezpečně, posilovat atmosféru důvěry

c) vést žáky k odpovědnosti za své vlastní jednání

d) vést žáky k vyhraněnému negativnímu vztahu k návykovým látkám a netolerantnímu jednání

Střednědobé cíle

- a) naučit žáky vytvářet si a obhajovat svůj názor, uplatňovat svá práva a povinnosti, vést je k toleranci druhých, osvojovat si dovednosti v jednání s druhými
- b) podporovat a rozvíjet u žáků dovednosti a návyky z oblasti zdravého životního stylu
- c) pomáhat žákům při řešení jejich problémů

5) Činnosti v rámci specifické primární prevence a efektivní primární prevence

- Osvětová činnost, besedy se žáky
- Nácvik sociálně psychologických dovedností
- Určování a omezování rizikových faktorů
- Spolupráce s odbornými specializovanými pracovišti
- Spolupráce s rodiči
- Spolupráce se školním parlamentem
- Hodnocení efektivity opatření
- Další vzdělávání členů pedagogického sboru
- Intervenční programy pro třídní kolektivy, kde jsou narušena vztahy
- Krizové intervence v případě potřeby

6) Činnosti v rámci nespecifické primární prevence

- Nabídka školních aktivit pro volný čas
- Nabídka aktivit pro děti a mládež místních organizací, především Pionýr, Sokol a Sdružení dobrovolných hasičů
- Možnost odreagovat se venku mimo školní budovu o velké a polední přestávce v době příznivého počasí
- Posilování pozitivních vztahů mezi složkami výchovně-vzdělávacího procesu učitel – žák – rodič
- Práce třídních učitelů se třídou
- Vedení třídnických hodin na 2. stupni v časovém intervalu 1x za měsíc
- Vzdělávání pedagogického sboru
- Individuální konzultace pro žáky, učitele i rodiče u metodika prevence
- adaptační program pro 6. ročník
- Výchova ke zdravému životnímu stylu
- Výchova k etnické toleranci
- Pořádání aktivit vycházejících z námětů a potřeb žáků
- Edukativní skupiny pro budoucí prvňáčky
- Soustavná práce se žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními

7) Znalostní kompetence žáků

1. – 2. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti rizikového chování

3. – 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- vědí, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.), je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. – 9. ročník

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí chápat zdraví ve smyslu holistickém, ve složce fyzické, duchovní, sociální
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek

- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

8) Realizace programu

Pedagogové

a) Seznámí se s Minimálním preventivním programem

b) témata MPP zařadí do výuky: v 1. – 5. ročníku především do předmětů člověk a svět, český jazyk, tělesná výchova, výtvarná výchova. V 6. – 9. ročníku do předmětů výchova ke zdraví, občanská nauka, přírodopis, český jazyk, chemie, výtvarná výchova a tělesná výchova

c) v ostatních předmětech se zaměří na problematiku sociálně nežádoucích jevů tak, jak jim to umožní probírané učivo

d) hlavními tématy v prevenci rizikového chování jsou: zdravý životní styl, konflikt v komunikaci, šikana, diskriminace, rasová nesnášenlivost, různé typy závislostí, vandalismus, krádeže, sexuální výchova

e) při vybírání témat upřednostňuje pedagog témata vztahující se k aktuálním problémům v daném třídním kolektivu

f) ke správnému využití volného času poskytuje škola zájmové kroužky vedené pedagogy

g) spolupracuje s místními institucemi, které se zaměřují na práci s mládeží

h) vyučující jsou seznámeni, jak postupovat při řešení konkrétních situací

Třídní učitelé

a) vyhodnocují vztahy mezi žáky ve třídách, řeší problémy v třídních kolektivech

b) v součinnosti se školním metodikem prevence tyto vztahy pozitivně ovlivňují, zlepšují klima třídy

c) konají třídnické hodiny, kde řeší třídnické záležitosti a problémy žáků

d) 2x ročně konají konzultační odpoledne pro žáky a rodiče, kde mohou individuálně řešit vzniklé problémy

Školní metodik prevence

a) koordinuje činnost učitelů při realizaci MPP

- b) zajišťuje zveřejnění kontaktů na linku důvěry, pedagogicko-psychologickou poradnu, Policii ČR, OSPOD
- c) zajišťuje poradenství ve škole – určí místo a čas pro konzultační pohovory se žáky a veřejností, zveřejní je na nástěnce prevence
- d) organizuje projekt specifické primární prevence min. 1x ve školním roce, střídavě pro 1. a 2. stupeň
- e) spolupracuje s výchovným poradcem při řešení vzniklých problémů
- f) vede si podrobný Deník ŠMP

Rodiče

- a) rodiče jsou seznámeni o možnostech pomoci při řešení různých problémů prostřednictvím metodika prevence
- b) dále jsou informováni prostřednictvím třídních schůzek, konzultačních hodin, webových stránek školy, případně letáků institucí zabývajících se touto tematikou
- c) jsou seznámeni se školním řádem, včetně nových doplňků, především s pasážemi, které se týkají rizikového chování a represemi při porušování školního řádu

9) Spolupráce s organizacemi v rámci specifické a nespécifické primární prevence

Organizace	Kontakt
PPP Ústí nad Orlicí	776 611 695
Policie ČR	974 580 751
OSPOD	465 670 230
Sokol Kunvald	606 626 715
SDH Kunvald	728 299 126
Pionýrská skupina Kunvald	732 732 366
Animo Žamberk	465 611 666
ZUŠ Žamberk	465 612 739

Ke spolupráci mohou být přizvány i jiné organizace, které nabízejí programy týkající specifické primární prevence, či organizace, které se zabývají volnočasovými aktivitami dětí a žáků.

10) Školní nástroje primární prevence

Nástěnka metodika prevence

Informační nástěnka metodika prevence slouží k předávání důležitých informací z oblasti primární prevence. Je zde umístěn kontakt na metodika, jeho konzultační hodiny i důležité

kontakty a důležitá telefonní čísla. Třídy samy připravují nástěnku s preventivními tématy. Spolupracují při tom s Metodikem prevence a podle potřeby i s ostatními vyučujícími.

Práce třídního učitele

Třídní učitelé průběžně sledují vzájemné vztahy mezi žáky navzájem i mezi žáky a učiteli. Svou činností přispívají k vytváření pozitivních vztahů, případné problémy řeší na místě nebo po poradě s metodikem prevence.

Třídnické hodiny

Třídnické hodiny, které se konají 1x za měsíc ve třídách 2. stupně, slouží ke zlepšování vztahů v třídním kolektivu a příznivému klimatu třídy. Třídnických hodin s tematikou prevence se účastní i metodik prevence.

11) Obecná pravidla při řešení přestupků školního řádu

Třídní učitel

- Informuje rodiče
- Informuje metodika prevence
- Provede zápis
- Kontroluje přijatá opatření

Metodik prevence

- ve spolupráci s třídním učitelem, zainteresovanými pedagogy a žáky prošetří přestupek
- navrhuje řešení
- provede zápis
- informuje rodiče
- kontroluje přijatá opatření

Ředitelka školy

- seznámí se s řešenými přestupky, s navrženými opatřeními
- v případě potřeby svolává výchovnou komisi
- v případě potřeby požádá o pomoc odborníky
- jedná s rodiči
- podle potřeby hlásí přestupek příslušným orgánům

Výchovná komise

- pracuje ve složení ředitelka školy, výchovný poradce, metodik prevence, třídní učitel/ka
- pozve rodiče k jednání

- projednáá přestupek žáka
- navrhne řešení
- provede zápis

12) Vyhodnocení preventivní strategie

Vyhodnocení celého programu bude provedeno v červnu roku 2023.

Vyhodnocení se týká věcné podstaty realizace jednotlivých akcí a aktivit, dává přehled o počtech účastníků, finančních nákladech, schopnosti realizovat jednotlivé programy apod.

Vyhodnocení výsledků uskutečňovaného procesu změn

- zhodnocení psychosociálního klimatu ve škole, kázně a případně i prospěchu žáků
- zhodnocení posunu v postojích a hodnotových systémech dětí
- zhodnocení výskytu sociálně patologických jevů ve škole

Proces změn bude vyhodnocován průběžně a trvale pomocí prostředků poskytujících zpětnou vazbu.

Přílohy Strategie prevence rizikového chování 2022 - 2026

1. Příloha1 - Bezpečnostní a Krizový plán školy
2. Příloha 2 - Program proti šikanování
3. Příloha 3 – Prevence školní neúspěšnosti – platné od 1. 9. 2023

Bezpečnostní a Krizový plán školy

Postup řešení případů kouření tabákových výrobků

Cíl: zdravé a bezpečné prostředí školy, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Postup:

Školním řádem je zakázáno kouřit ve škole a na akcích pořádaných školou.

Ve škole u vchodu je umístěn viditelný text s grafickou značkou zákazu kouření.

Nález tabákového výrobku ve škole:

Zaměstnanec odebere tabákový výrobek žákovi, oznámí nález ŠMP a odevzdá jí ho. ŠMP provede pohovor se žákem, sepíše zápis s vyjádřením žáka a jeho podpisem. ŠMP oznámí záležitost rodiči/zák. zástupci, informuje ředitelku školy. ŠMP navrhuje potrestat žáka důtkou třídního učitele.

Přistižení žáka při kouření ve škole:

Zaměstnanec zabaví žákovi tabákový výrobek a zabrání mu pokračovat v kouření. Záležitost ohlásí ŠMP a předá jí tabákový výrobek. ŠMP provede se žákem pohovor, sepíše záznam s vyjádřením žáka a jeho podpisem. ŠMP oznámí záležitost rodiči/ zákon. zástupci, informuje ředitelku školy. ŠMP navrhuje potrestat žáka důtkou ředitelky školy.

Postup řešení případů zneužívání alkoholu

Cíl: zdravé a bezpečné prostředí školy, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Postup:

Školním řádem je zakázáno zneužívat alkohol ve škole a na akcích pořádaných školou.

V ČR je zakázán prodej, nabízení, podávání alkoholu, podporování pití alkoholu u osob mladších 18 let.

Nález alkoholu ve škole ve škole:

Najde-li zaměstnanec alkohol v prostorách školy, nepodrobuje tekutinu žádnému testu ke zjištění chemické struktury, oznámí nález ŠMP a odevzdá mu ji. ŠMP sepíše zápis o události, informuje ředitelku školy a předá jí nález (pro případ usvědčujícího důkazu).

Zadržení alkoholu u žáka:

Zaměstnanec zabaví žákovi tekutinu. Záležitost ohlásí ŠMP a tekutinu mu předá. ŠMP provede se žákem pohovor, sepíše záznam s vyjádřením žáka a jeho podpisem. Pohovoru a zápisu je přítomna ředitelka školy. ŠMP oznámí záležitost rodiči/zák. zástupci. ŠMP navrhuje potrestat žáka důtkou ředitelky školy.

Pití alkoholu ve škole:

Zaměstnanec, který přistihl žáka při pití alkoholu, mu zabrání v další konzumaci a alkohol mu odebere. Posoudí stav žáka:

- a) Žák je ohrožen na zdraví a životě – ihned mu poskytne nezbytnou pomoc a péči. Okamžitě ohlásí ředitelce školy stav žáka. Ředitelka školy zavolá lékařskou službu první pomoci a neprodleně informuje rodiče/zákon. zástupce. Ředitelka školy oznámí událost OSPOD.
- b) Žák není schopen pokračovat ve vyučování – zaměstnanec oznámí událost ŠMP, ta okamžitě vyrozumí rodiče/zákon. zástupce a vyzve ho, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Situaci oznámí ředitelce školy. Ředitelka školy oznámí událost OSPOD. Pokud je telefon rodiče nedostupný řeší ředitelka školy situaci s OSPOD.
- c) Zaměstnanec má důvodné podezření, že žák pil alkohol, žák je ale schopen výuky – zaměstnanec ohlásí událost ŠMP, ta vyrozumí rodiče/zákon. zástupce. ŠMP provede pohovor se žákem, pořídí stručný zápis s vyjádřením žáka a jeho podpisem.

Ve všech případech popsanych v bodech a) – c) navrhuje ŠMP snížený 3. stupeň z chování.

Postup řešení případů zneužívání OPL (omamné a psychotropní látky)

Cíl: zdravé a bezpečné prostředí školy, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Postup:

Školním řádem je zakázáno nosit OPL do školy, zneužívat OPL ve škole a na akcích pořádaných školou.

Je zakázáno držení, šíření, propagace a navádění k užívání OPL.

Nález OPL ve škole ve škole:

Najde-li zaměstnanec v prostorách školy látku, kterou považuje za OPL, oznámí nález ŠMP a za její přítomnosti vloží látku do obálky, přelepí ji, uvede datum, místo, čas nález a oba se podepíší. ŠMP předá obálku ředitelce školy. Ředitelka školy ohlásí nález na Policii ČR.

Důvodné podezření na nošení OPL do školy, držení, šíření, propagaci, navádění k užívání: Zaměstnanec ohlásí podezření ŠMP a ta ředitelce školy. ŠMP provede se žákem pohovor, sepiše záznam s vyjádřením žáka a jeho podpisem. Pohovoru a zápisu je přítomna ředitelka školy. ŠMP oznámí záležitost rodiči/ zákon. zástupci. Ředitelka ohlásí důvodné podezření Policii ČR a OSPOD.

Zadržení OPL u žáka ve škole nebo na školní akci:

Zadrží-li zaměstnanec u žáka látku, kterou považuje za OPL, neprodleně to ohlásí ŠMP a předá jí látku zabavenou žákovi. ŠMP vloží látku do obálky, přelepí ji, uvede datum, místo, čas nález a oba se podepíší. ŠMP pak provede pohovor se žákem, sepiše záznam s vyjádřením žáka a jeho podpisem. Pohovoru a zápisu je přítomna ředitelka školy. Ta ohlásí nález Policii ČR. Policie informuje rodiče/zákon. zástupce. ŠMP navrhne potrestání žáka sníženým 3. stupněm z chování.

Užívání OPL ve škole:

Zaměstnanec, který přistihl žáka při užívání OPL, mu zabráni v další konzumaci a látku mu odebere. Posoudí stav žáka:

- a) Žák je ohrožen na zdraví a životě – ihned mu poskytne nezbytnou pomoc a péči. Okamžitě ohlásí ředitelce školy stav žáka. Ředitelka školy zavolá lékařskou službu první pomoci a neprodleně informuje rodiče/zákona zástupce. Ředitelka školy oznámí událost OSPOD.
- b) Žák není schopen pokračovat ve vyučování – zaměstnanec oznámí událost ŠMP, ta okamžitě vyrozumí rodiče/zákona zástupce a vyzve ho, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Situaci oznámí ředitelce školy. Ředitelka školy oznámí událost OSPOD. Pokud je telefon rodiče nedostupný řeší ředitelka školy situaci s OSPOD.
- c) Zaměstnanec má důvodné podezření, že žák zneužil OPL, žák je ale schopen výuky – zaměstnanec ohlásí událost ŠMP, ta vyrozumí rodiče/zákona zástupce. ŠMP provede pohovor se žákem, pořídí stručný zápis s vyjádřením žáka a jeho podpisem.

Ve všech případech popsaných v bodech a) – c) navrhuje ŠMP snížený 3. stupeň z chování.

Postup řešení případů týraného dítěte, krizové situace spojené s násilím, sexuální násilí

Cíl: zdravé a bezpečné prostředí školy, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Projevy:

1. změny chování dítěte
2. známky na těle dítěte
3. známky zanedbávání (trvalý hlad, podvýživa, špatná hygiena, nevhodné oblečení vzhledem k počasí, nedostatek dohledu)
4. projevy zanedbávaného dítěte (špatné vztahy s rodiči, touží po citu a pozornosti, jí hltavě, chodí za školu nebo pozdě do školy, má potíže s učením, zdráhá se odcházet domů, loudí jídlo)

Postup:

Pokud dojde pedagogický pracovník po zpozorování neklamných známek vzbuzujících podezření na syndrom týraného dítěte k závěru, že je třeba dítěti pomoci, pokusí se navázat s žákem osobní kontakt. Pokud se nedaří kontakt navázat, je dobré obrátit se na PPP, doporučit žákovi Linku bezpečí, informovat se mezi spolužáky, obrátit se na sourozence. Pokud vyučující pozve do školy zákonné zástupce žáka, měl by chtít, aby rodič pouze okomentoval, jak si vysvětluje vyzorované problémy. Pokud není nic zjištěno a nezvyklé chování pokračuje, je třeba se obrátit na odborníka (OSPOD).

Při podezření ze sexuálního zneužívání je třeba navázat osobní kontakt s dítětem. Pokud je potvrzeno, oznámí pedagogický pracovník skutečnost ředitelce školy. Ředitelka školy kontaktuje Policii ČR a OSPOD. Pokud se zneužívání dopustí rodič, není žádoucí ho informovat.

Pokud je dítě obětí sexuálního napadení cestou do školy a útočníkem je neznámá osoba, je třeba vše oznámit Policii ČR, rodičům a OSPOD.

Pokud má škola **jistotu, že byl spáchán trestný čin**, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení, pokud má **podezření**, zákon určuje za povinnost nahlásit tuto skutečnost sociálnímu pracovníkovi z OSPOD.

Postup řešení případů záškoláctví

Cíl: předcházet jevu, omezit výskyt jevu, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Postup:

- absenci žáka sleduje a řeší třídní učitel/ka
- používá pravidla pro omlouvání žáka daná školním řádem
- třídní učitel/ka co nejdříve informuje VP o neomluvené absenci i o zvýšené omluvené absenci
- VP ověřuje věrohodnost omluvy; škola může požadovat potvrzení od lékaře
- do počtu 9 neomluvených hodin řeší situaci se zákonným zástupcem žáka třídní učitel/ka; o pohovoru provede zápis, kde zaznamená i způsob řešení problému; zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii; pokud odmítne podepsat nebo nepřevezme, vše se zaznamená
- při 10 a více neomluvených hodinách svolává ředitelka školy výchovnou komisi ve složení: TU, ŘŠ, VP a ŠMP a přizve zákonného zástupce žáka; z výchovné komise bude proveden zápis, který účastníci podepíší; každý účastník obdrží jednu kopii; pokud zákonný zástupce odmítne podepsat zápis nebo ho nepřevezme, vše se zaznamená
- v případě absence nad 25 neomluvených hodin zasílá škola oznámení o zanedbání školní docházky na odbor sociální péče o děti (OSPOD)
- v případě opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku, pokud už byli zákonní zástupci pravomocným rozhodnutím správního orgánu postiženi pro přestupek podle zákona 200/1990 Sb. v platném znění následuje hlášení Policii ČR

Výchovná opatření při neomluvené absenci:

1 neomluvená hodina	napomenutí třídního učitele/učitelky
2 – 3 neomluvené hodiny	důtka třídního učitele/učitelky
4 – 9 neomluvených hodin	důtka ředitelky školy
10 – 15 neomluvených hodin	2. stupeň z chování
od 15 neomluvených hodin výše	3. stupeň z chování

Rizikové chování v dopravě

Cíl: předcházet jevu, omezit výskyt jevu, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Popis:

Rizikové chování v dopravě dělíme zejména podle cílové skupiny, o které pojednáváme. Základní dělení představují motorizovaní a nemotorizovaní účastníci dopravy:

a) chodec,

- b) cyklista,
- c) cyklista v městském prostředí,
- d) cestující hromadnou dopravou,
- e) spolujezdec v motorizovaném vozidle,
- (f) řidič mopedu nebo motocyklu s objemem do 50 cm³)

Postup:

- vyučující předmětů zejména člověk a svět, výchova ke zdraví zařazují do výuky těchto předmětů dopravní výchovu
- žáci 1. stupně navštěvují pravidelně minimálně 1x za rok dopravní hřiště
- pokud se žák dopustí rizikového chování v dopravě, jsou co nejdříve informováni zákonní zástupci prostřednictvím třídního učitele nebo ŠMP
- pokud informuje rodiče o tomto chování žáka třídní učitel, neprodleně informuje i ŠMP
- v oblasti rizikového chování v kontextu dopravy téměř výlučně ŠMP komunikuje s rodiči žáka a domlouvá případné akce orientované na zvýšení kompetencí dítěte v dopravním systému (ideálně dle informací od rodičů, v jakých dopravních situacích se jejich dítě pohybuje)
- v případě, že je vyučující svědkem aktivit žáků, které mohou vést k dopravním nehodám, kontaktuje policii; pokud se jedná o žáky naší školy, nahlásí situaci ŠMP. Ten co nejdříve svolá výchovnou komisi, na niž jsou pozváni zákonní zástupci provinilých žáků. O jednání komise provede zápis
- pokud žák ohrožuje zdraví své nebo ostatních žáků školy během přepravy při školní akci, bude potrestán podle závažnosti jeho rizikového chování od napomenutí třídního učitele až po sníženou známku z chování

Poruchy příjmu potravy

Cíl: předcházet jevu, omezit výskyt jevu, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Projevy:

- výrazný úbytek váhy vedoucí k vyhublosti
- odmítání potravy
- zvýšené zvracení

Postup:

- vyučující předmětů zejména člověk a svět a výchova ke zdraví zařazují do výuky těchto předmětů výchovu ke zdravému životnímu stylu
- když dítě výrazněji zhubne, opakovaně bylo přistiženo, že zvrací (stačí informace od vrstevníků), sebepoškozuje se, informuje třídní učitel rodiče a provede zápis
- pokud situace přetrvává nebo se zhoršuje, informuje třídní učitel ŠMP
- ŠMP svolá výchovnou komisi a provede zápis, informuje příslušného pediatra
- pokud je porucha příjmu potravy způsobena nevhodným působením v rodině, informuje ŠMP vedení školy, které předá informaci OSPOD

- pokud se jedná o poruchu příjmu potravy kvůli nevhodnému chování vrstevníků a spolužáků, zajistí ŠMP práci s kolektivem u instituce zabývající se problémy šikany (PPP Ústí nad Orlicí); zajistí vyšetření případu a navrhne potrestání viníků podle podílu na vzniklé krizové situaci od napomenutí třídního učitele až po sníženou známku z chování

Školní šikanování, kyberšikana, homofobie

Cíl: předcházet jevu, omezit výskyt jevu, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Jedná se o jednotlivé druhy šikany, jejichž postup šetření je popsán v Programu proti šikanování.

Extremismus, rasismus, xenofobie

Cíl: předcházet jevu, omezit výskyt jevu, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Projevy:

Za extremistické chování lze považovat takové, které je vědomě konáno ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, která směřují proti základům demokratického ústavního státu. U žáků se zpravidla jedná pouze o dílčí postoje a formy podpory, které mají často pouze slabý ideologický základ.

Rasistické chování je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu tyto příslušníky těchto skupin hodnotí a případně (ve formě „tvrdého rasismu“) je i poškozují.

Xenofobní chování je takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojímány a v krajních případech může vést k jejich poškozování, což vyvolává protireakci.

Antisemitské jednání je takové, které poškozují objekt židovského charakteru kvůli tomu, že tomuto objektu přisuzuje určité negativní vlastnosti či symbolický význam na základě subjektivní percepce židovství.

Extremismus lze dělit na:

- pravicový (odmítá rovnost lidí a na tomto základě potlačuje svobodu některých z nich);
- levicový (absolutizuje rovnost lidí na úkor individuální svobody)
- náboženský (nárokuje suverenitu náboženského vyznání na úkor excesivního porušení lidských práv a individuální svobody)
- etnicko-regionální (nárok na suverenitu a separaci vlastního etnika anebo regionu vede k excesům potlačování svobody jiných)
- environmentální (zájmy subjektivně pojaté přírody a jejich částí jsou nadřazeny demokratickým principům a prosazovány excesivně na úkor lidské svobody)

Rizikové typy chování žáků:

- verbální a fyzické napadání spolužáků, zaměstnanců či návštěvníků školy kvůli jejich politickému či náboženskému přesvědčení anebo rasovému, národnostnímu, etnickému či třídnímu původu (včetně střetů různých extremistických či etnicky/nábožensky vymezených part a skupin)
- revizionistické zpochybňování oficiálních výkladů historie či pojetí soudobé demokracie ve prospěch extremistického výkladu
- agitace ve prospěch extremistických hnutí na půdě školy a snaha o získání nových stoupenců mezi vrstevníky (včetně možnosti vytváření extremistických part a skupin ve škole)
- využívání školního vzdělání a výcviku k nabytí znalostí, dovedností a schopností pro bezprostřední využití v extremistické scéně (nácvik bojových umění v kroužcích sebeobraný apod.)
- využití školních prostor, zařízení a přístrojů ve prospěch extremismu (např. využití školních počítačů a serverů k vytváření a umístění extremistických internetových stránek)
- zanedbávání školních povinností kvůli volnočasovým extremistickým aktivitám mimo školu (škála mimoškolních extremistických aktivit je široká).

Postup:

- ŠMP zjistí hloubku extremistického přesvědčení či rasistických, xenofobních anebo antisemitských postojů u jednotlivců a zjistí jejich případné vazby na extremistickou scénu mimo školu
- třídní učitelé zjistí rozšíření uvedených postojů ve třídách, nejlépe formou rozhovorů a dotazníků, pořídí zápis
- se zjištěnými skutečnostmi seznámí ŠMP, ten informuje vedení školy a pořídí zápis
- třídní učitelé na třídnických hodinách vyvolají diskusi o problémech souvisejících s uvedenými postoji s cílem odhalit jejich příčinu
- vedení školy nabídne alternativní volnočasové aktivity, a to i ve spolupráci s institucemi zabývajícími se volnočasovými aktivitami žáků
- všichni vyučující zaměří výuku na tyto problémy, především vyučující občanské nauky, výchovy ke zdraví, dějepisu, člověk a svět; v ostatních předmětech pak vždy tam, kde to umožní učivo
- všichni vyučující okamžitě a razantně vystoupí proti projevům intolerance mezi žáky vyvolanými uvedenými postoji a názory, vedení školy podpoří toto odsouzení projevů intolerance
- ŠMP pozve experty k diskusi se žáky, informuje vedení školy
- ředitelka školy svolá výchovnou komisi ve složení: TU, ŘŠ, VP, ŠMP a přizve zákonného zástupce žáka; z výchovné komise bude proveden zápis, který účastníci podepíší; každý účastník obdrží jednu kopii; pokud zákonný zástupce odmítne podepsat zápis nebo ho nepřevzme, vše se zaznamená
- ŠMP zároveň informuje rodiče v případě zjištění uvedených hlouběji zakotvených postojů a nabídne jim spolupráci
- v případě závažných projevů (především násilných) informuje vedení školy Policii ČR
- žák, který se proviní extrémistickým, rasistickým, xenofobním či antisemitským chováním tak, jak je popsáno v odstavci Rizikové typy chování žáků, bude potrestán podle závažnosti jeho rizikového chování od napomenutí třídního učitele až po sníženou známku z chování

Vandalismus

Cíl: předcházet jevu, omezit výskyt jevu, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Projevy:

Vandalismus ve školním prostředí se projevuje ničením školního majetku nebo jeho poškozováním a ničením majetku ostatních žáků a žákyň, případně dalších členů školní komunity.

Postup:

- podmínky zacházení se školním majetkem máme zakotveny ve školním řádu; náhrada škody není sankce, ale samozřejmost; předpokladem je současně písemné stvrzení zákonnými zástupci žáka o seznámení se se školním řádem
- pokud se žák dopustí vandalismu, bude potrestán podle závažnosti jeho rizikového chování od napomenutí třídního učitele až po sníženou známku z chování
- náhradu úmyslně způsobené škody bude vedení školy důsledně vymáhat po tom, kdo ji způsobil, u nezletilých potom po jejich zákonném zástupci
- třídní učitelé i učitelé jednotlivých předmětů opakovaně s žáky komunikují na téma ochrana majetku a zacházení s cizím majetkem všude tam, kde to umožňuje učivo, kde je to vhodné
- jestli žák, který škodu způsobil, nejeví ochotu k její nápravě, případně je škoda takového rozsahu, že věc nelze svépomocně opravit, vyrozumí třídní učitel/ka o tomto chování zákonné zástupce žáka a vedení školy; vedení školy svolá výchovnou komisi a dohodne se zástupci žáka způsob náhrady škody; ŠMP provede zápis, který účastníci podepíší; každý účastník obdrží jednu kopii; pokud zákonný zástupce odmítne podepsat zápis nebo ho nepřevzme, vše se zaznamená
- jestliže se jedná o škodu většího rozsahu a ten, kdo ji způsobil, není ochotný škodu nahradit, vyrozumí vedení školy Policii ČR a oznámí podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy
- u škod, které se dají nahradit tak, že je opraví sám žák, vždy preferujeme tento způsob náhrady škody
- o způsobené škodě informuje třídní učitel školního metodika prevence, ten provede spolu s třídním učitelem šetření a sepíše záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – co - kdy – kde – jak – proč – čím.....
- snažíme se vždy dobrat příčiny takového jednání a s ní následně pracovat, případně využít spolupráce s institucí navazující na nás, např. PPP Ústí nad Orlicí

Krádeže

Cíl: předcházet jevu, omezit výskyt jevu, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Postup:

- informaci, že krádež je hanebný čin a současně protiprávní jednání, sdělují vyučující žákům od počátku jejich docházky do školy vždy, když je k tomu vhodná příležitost – výuka, třídnické hodiny apod.
- pokud se žák dopustí krádeže, bude potrestán podle závažnosti jeho rizikového chování od napomenutí třídního učitele až po sníženou známku z chování
- s každým, kdo se dopustí krádeže na školní půdě, pohovoří vedení školy o jeho jednání
- ŠMP převezme vyšetřování případu, při němž se vždy pečlivě zabývá příčinami; některé jsou významně polehčující (dítě je ke krádeži donuceno někým jiným, z koho má strach); někdy se může jednat i o formu kompulzivního chování, kterou je nutné řešit v rámci odborné péče
- s náhradou způsobené škody postupujeme stejně jako u vandalismu; preferujeme nápravu vztahu mezi poškozeným a zlodějem – zloděj věc vrátí přímo poškozenému, omluví se a nabídne za své chování nějakou kompenzaci
- po vyšetření případu sepíše ŠMP zápis a informuje vedení školy; vedení školy poté vyrozumí zákonné zástupce zloděje a to tehdy, když přesně zná příčiny, které žáka k takovému chování vedli, a to zejména v případě menších dětí; vedení školy svolá výchovnou komisi, ze které provede ŠMP zápis, který účastníci podepíší; každý účastník obdrží jednu kopii; pokud zákonný zástupce odmítne podepsat zápis nebo ho nepřevzme, vše se zaznamená
- jestliže se jedná o škodu většího rozsahu, vyrozumí vedení školy Policii ČR a oznámí podezření na spáchání přestupku proti majetku, případně trestného činu majetkové povahy
- každou nahlášenou krádeží se zabýváme, vyšetřujeme ji, neboť je to důležité poselství jak pro poškozeného, tak pro zloděje. Rozhovory s dětmi o krádežích nikdy nezačínáme slovy, že si všichni mají na své věci dávat dobrý pozor a my jsme jim říkali, že si to či ono nemají do školy nosit nebo to mají zamykat. Tyto informace totiž často vyznívají, jako by za krádež mohl poškozený, nikoliv zloděj. Jakoby normální bylo všechno zamykat a ne nekrást; Rozhovory s poškozeným po nahlášení krádeže rovněž nezačínáme tímto způsobem
- **v případě, že je krádež nutno nahlásit Policii ČR, škola tento čin již sama nevyšetřuje!**

Při řešení krádeží spolupracujeme s:

- PPP Ústí nad Orlicí
- OSPOD (oddělení sociálně právní ochrany dětí) při Městském úřadu Žamberk
- Policie ČR Žamberk

Kdy hlásit rodičům?

Rodičům poškozeného vždy ihned, rodičům zloděje rovněž vždy, ale po předchozím precizním zjištění příčin. Celá řada žáků krade proto, že je někdo krást poslal a oni z něj mají strach. Není to sice o nic menší krádež, ale je to informace, kterou musí rodič vědět také.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné zcizení, poškození nebo zničení věci. Hlásíme také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo jeho zákonný zástupce.

Důležité upozornění - Škola a školské zařízení není orgán činný v trestním řízení, takže nemůže nic vyšetřovat. Pokusy o „vyšetřování“ ze strany školy, mohou nenapravitelně ovlivnit další vyšetřování Policie ČR.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Netolismus

Cíl: předcházet jevu, omezit výskyt jevu, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Projevy:

Termínem netolismus označujeme závislost (závislostní chování či závislost na procesu) na tzv. virtuálních drogách. Mezi ně patří zejména:

- počítačové hry
- sociální sítě
- internetové služby (různé formy chatu)
- virální videa
- mobilní telefony
- televize aj.

K příznakům netolismu patří:

- méně vykonané práce
- pocit prázdnoty, když není člověk u počítače
- ztráta kontroly nad časem stráveným u počítače
- brzké vstávání k počítači nebo ponocování u počítače
- rostoucí nervozita a neklid, když člověk delší dobu nemůže hrát
- přemýšlení o počítači, když ho člověk zrovna nepoužívá
- krádež peněz na nákup her
- stále více a více času potřebného k uspokojení ze hry
- zkreslování, zatajování informací o své závislosti
- hraní kvůli úniku od osobních problémů
- narušené vztahy s rodinou
- zanedbávání učení
- opouštění dřívějších zájmů a přátel
- zhoršující se školní výsledky

Postup:

Příznaky netolismu mohou nejnázve vyzorovat zákonní zástupci, protože se nejčastěji projevují v době mimo vyučování.

Školní řád ukládá žákům uchovávat mobilní telefony v době vyučování v šatních skříňkách, zakazuje jejich používání v době školního vyučování, včetně přestávek. Užívání internetu a práci s počítači upravuje Řád internetové učebny. Školní metodik prevence informuje zákonné zástupce o tom, jak předcházet rozvoji netolismu prostřednictvím třídních učitelů, kteří předají zákonným zástupcům svých žáků tyto informace:

Jak předcházet rozvoji netolismu:

- Sledujte, jaké hry děti hrají.
- Uvědomte si, že hry mají i kladné stránky, některé umožňují rozvíjet logiku, postřeh, schopnost orientace ve složité situaci, koordinaci očí a rukou, koncentraci, plánování, řešení problémů a další schopnosti. Důležitý je výběr her a přiměřenost času jim věnovaného.
- Hrajte hry spolu s dítětem a potom si o nich povídejte – pomáháte tak rozlišovat fikci od reality.
- Stanovte striktní limity, kdy dítě může hrát a kdy ne.
- Dávejte pozor, aby dítě nehrálo hry u kamarádů.
- Zjistěte, zda dítě hraním počítačových her neutíká od nějakých problémů.
- V průběhu hraní vedte dítě k tomu, aby si po určité době (např. po hodině) udělalo přestávku, během ní o hře mluvte.
- Podporujte dítě v jiných zájmech.
- Předcházejte tomu, aby se dítě nudilo.
- Posilujte zdravé sebevědomí dítěte.

Pokud dochází u žáka, který propadl netolismu, v těchto souvislostech k projevům rizikového chování v prostorách školy – např. záškoláctví, krádeže, řeší škola tyto důsledky tak, jak je popsáno v příslušných částech.

Zákonným zástupcům žáka, u kterého se projeví závislost na virtuálních drogách, vždy doporučí výchovná komise spolupráci s PPP Ústí nad Orlicí. Pokud dojde v souvislosti s netolismem u žáka k vážným projevům rizikového chování – hlavně krádež se způsobením významné škody v prostorách školy, nahlásí vedení školy tuto skutečnost Policii ČR. Pokud zákonní zástupci odmítají spolupracovat se školou při podezření na netolismus nebo prokázaném netolismu jejich dítěte, požádá vedení školy o pomoc OSPOD.

Sebepoškození

Cíl: předcházet jevu, omezit výskyt jevu, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Projevy:

Existují různé způsoby sebepoškození (dále také jako SP) s rozdílnou závažností poškození. Nejčastěji pozorovaným sebepoškozujícím (automutilačním) chováním je řezání (žiletkou, střepem atd.), pálení kůže, škrábání, píchání jehlou, rozrušování hojících se ran, značkování rozpáleným kovem nebo například značkovací pistolí, obrušování popálené kůže, kousání, údery, nárazy, dloubání, tahání kůže a vlasů/ochlupení a další

Doporučovaný postup:

- pokud někdo z vyučujících zjistí u žáka sebepoškozování, nahlásí tuto skutečnost třídnímu učiteli a ten bez zbytečného odkladu informuje ŠMP
- ŠMP provede pohovor se žákem a provede zápis jeho výpovědi
- po pohovoru se žákem bez zbytečného odkladu informuje ŠMP vedení školy
- ŠMP nebo třídní učitel kontaktuje zákonné zástupce a domluví setkání spolu s třídním učitelem a vedením školy
- na tomto setkání jsou zákonní zástupci informováni, že žák bude předán do péče psychologovi v PPP Ústí nad Orlicí, který doporučí další postup; spolupráci s PPP naváže škola i přes případný nesouhlas rodičů, ale vždy upřednostňujeme dohodu s rodiči
- další postup školy a spolupráce se zákonnými zástupci se řídí doporučeními PPP Ústí nad Orlicí

Nová náboženská hnutí

Cíl: předcházet jevu, omezit výskyt jevu, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Projevy:

Kult je v souvislosti s těmito skupinami běžně užíván, ovšem může se týkat i skupin, které náboženský charakter nemají (třebaže mají často podobné rysy, které v extrémnější podobě mohou být patologické, například využívání psychické manipulace).

Pod pojmem „sekta“ rozumíme v kontextu primární prevence rizikového chování určitou ohraničenou sociální skupinu, jejíž členové sdílejí ideologický koncept, jehož prostřednictvím se skupina vymezuje vůči svému okolí, a dochází při tom k postupné sociální izolaci, manipulaci a ztrátě soukromí.

Postup:

- pokud je rodina členem společenství se znaky sekty a není podezření na zanedbávání péče či jiný trestný čin vůči žákovi, není možné ze strany pedagoga ovlivnit zapojení žáka do tohoto společenství
- pedagog si musí stanovit své cíle, kterých může ve své pomoci dosáhnout (zejména předávat informace o rizicích sekt, nerozbit se žákem vzájemný vztah apod.).
- je nutné, aby si pedagog zachoval chladnou hlavu a vyhnul se nepřiměřenému tlaku na žáka; čím větší je tlak ze strany pedagoga, tím větší je destrukce vztahu ve směru k žákovi i od něj
- nesnažit se „pravdivě argumentovat“, je to zbytečné
- zachovat si „životní optimismus“ (vyhledat jiné pedagogy, co mají stejný problém ve třídě, radit se s nimi, sdílet i jejich názory, snažit se být přes veškeré vyčerpání trpělivý a vyčkávat, nezapomenout stále žít také „svůj“ život)
- pokud má pedagog **jistotu**, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení
- pokud má takové **podezření**, informuje ŠMP a ten vedení školy; vedení školy svolá výchovnou komisi, ze které provede ŠMP zápis, který účastníci podepíší; každý účastník obdrží jednu kopii; pokud zákonný zástupce odmítne podepsat zápis nebo

ho nepřevzme, vše se zaznamená; zákonní zástupci jsou informováni, že škola požádá o pomoc OSPOD

- v případě, že zákonní zástupci odmítají spolupracovat se školou a odmítají se účastnit výchovných komisí, je škola opět oprávněna vyrozumět OSPOD.

Pokud dochází u žáka v těchto souvislostech k projevům rizikového chování v prostorách školy – např. záškoláctví, řeší škola tyto důsledky tak, jak je popsáno v příslušných částech.

Rizikové sexuální chování

Cíl: předcházet jevu, omezit výskyt jevu, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Projevy:

Dítě může být buď aktivním konatelem rizikového sexuálního chování, nebo jeho obětí.

Postup:

- vyučující předmětů člověk a svět, výchova ke zdraví, občanská nauka, přírodopis, ale i dalších předmětů tam, kde to učivo umožňuje, vedou žáky k vytváření zdravých postojů, které následně ovlivňují chování jedinců (případně i změnu postojů), a to ještě dříve, než k sexuálnímu rizikovému chování skutečně dojde; využívají k tomu vyučovací hodiny i projektová vyučování
- všichni pedagogové si jsou vědomi, že je potřeba brát každé sdělení dítěte vážně
- pokud pedagog zjistí, že se žák stal cílem sexuálního násilí, postupuje tak, jak je popsáno v části Postup řešení případů týraného dítěte...
- pokud má pedagog podezření, že žák poskytuje sexuální služby nebo sám vykonává sexuální násilí na jiných, informuje neprodleně ŠMP, ten informuje vedení školy
- vedení školy kontaktuje psychologa z PPP Ústí nad Orlicí, dále OSPOD Městského úřadu Žamberk a Policii ČR
- další postup se řídí pokyny těchto institucí a orgánů

Příslušnost k subkulturám

Cíl: předcházet jevu, omezit výskyt jevu, sjednocení postupu při řešení jevu

Garant: školní metodik prevence (ŠMP)

Projevy:

Anarchismus - rizika: chování členů této subkultury může být namířeno proti autoritám, pravděpodobně bude patrný odpor vůči nařízením, pravidlům, školní disciplíně apod.

Emo – rizika: možná apatie vůči školním povinnostem, výrazná až provokující image, u labilních jedinců známky sebepoškozování

Gothic/Witch – rizika: horší navazování běžných sociálních kontaktů, časté předsudky okolí, v ojedinělých případech podpora již existujících patologií – např. depresivita či sklon k násilí

Hip-hop – rizika: tvorba graffiti (přestupek), konzumace marihuany, dlouhodobá rezignace na školní povinnosti – výrazná a dlouhotrvající demotivace

Punk – rizika: možná dlouhodobá rezignace na „běžné“ hodnoty, riziko záškoláctví, sníženého prospěchu, obtíže s autoritami – zejména nekázeň, drzost, nadměrná konzumace alkoholu, okrajově také marihuany, přestupky vůči veřejnému pořádku, zejména na politických akcích (zejména pak členové anarchistických hnutí, specificky pak hnutí AntiFa)

Ska/Reggae – rizika: konzumace především tzv. „měkkých“ drog, zejména marihuany, občas se vyskytují také syntetické drogy, přestupky vůči veřejnému pořádku, zejména na politických akcích

Rpg komunity/sitřové PC hry – rizika: možné „vzdálení se“ od reality a postupná ztráta zájmu o školní a jiné povinnosti, snížené množství prožitků nejrůznější povahy z reálného světa (např. prožitá láska, přátelství, zábava apod.), možná tvorba závislosti při zvýšené frekvenci hraní

Skinheads – rizika: vyšší riziko agresivního chování (např. konflikty s radikálními anarchistickými skupinami či Romy); možné podílení se na protizákonných aktivitách ve smyslu činností ukotvených v trestním zákoníku v paragrafu „Podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka“, zločinů z nenávisti, popírání genocidy aj.

Postup:

Samotná příslušnost k subkultuře ještě nic neznamena, nenese automaticky nebezpečí výskytu rizikového chování. Negativní pohled na danou subkulturu může být výsledkem vlastních předsudků.

Pedagog:

- se nenechá zmást vzhledem – to, že někdo vypadá pro dospělého nepříjemně, ještě nemusí znamenat, že se nepříjemně i chová
- snaží se akceptovat příslušnost žáka k subkultuře jako jeho vývojovou potřebu, nezesměšňuje jej, nekomentuje to, co lze z pohledu dospělého jedince považovat za nevhodné či směšné
- kritizuje chování, nikoliv subkulturu: případnou kritiku směřuje na daného jedince a jeho chování, nikoliv na jeho příslušnost k dané skupině, nebo snad na skupinu jako celek („to je těmi tvými kumpány a tou hudbou, kterou posloucháte“), vytváří to pocit křivdy a „házení do jednoho pytle“
- snaží se o dané subkultuře něco dovědět – pomůže mu to v komunikaci s daným jedincem; naprostá většina dospívajících je vnitřně nejistá, proto uvítá spíše přijetí než kritiku – na tu bude reagovat defenzivně
- možná rizika dané subkultury bere jako možnost, ne jako jistotu
- skutečnost, že v rámci dané subkultury existuje zvýšené riziko rizikového chování, ještě neznamena, že tak jednají všichni

Cílem řešení je oddělit příslušnost k subkultuře a projevy rizikového chování. Tj. neřešit a nesankcionovat příslušnost k subkultuře, ale pouze rizikové chování. Žádná subkultura nemá za „povinnost“ brát drogy či chodit za školu.

Pokud dochází u žáka v těchto souvislostech k projevům rizikového chování v prostorách školy – např. záškoláctví, krádeže, požívání alkoholu, kouření, zneužívání drog apod., řeší škola tyto důsledky tak, jak je popsáno v příslušných částech.

Program proti šikanování

1. Charakteristika šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Šikana je tedy chování, které splňuje tyto znaky:

- je cílené vůči jedinci nebo skupině žáků
- jeho záměrem je oběti ohrožit, ponížit nebo zastrašit
- je obvykle opakované, dlouhodobé a často se stupňuje
- oběť se neumí bránit a dlouhodobě trpí

Šikanou není:

- jednorázová rvačka, jednorázový nevhodný vtip či konflikt
- vyčlenění žáka z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit mu nebo se pobavit na jeho účet

2. Podoby šikanování

Verbální šikana: přímá a nepřímá (psychická šikana i kyberšikana)

Fyzická šikana: přímá a nepřímá (krádeže a ničení majetku oběti)

Smíšená šikana: kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy)

3. Prevence šikany

- Podporujeme pozitivní vztahy mezi žáky navzájem, mezi žáky a učiteli. ŠVP Škola pro tebe obsahuje vhodné výchovně vzdělávací strategie pro rozvoj kompetencí sociálních a personálních, kompetencí občanských, kompetencí k řešení problémů, učitelé nepoužívají ve výchovně vzdělávacím procesu. Tím podporujeme solidaritu a toleranci, vědomí sounáležitosti, posilujeme a vytváříme podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit tříd a školy, uplatňujeme spolupráci mezi dětmi a rozvíjíme jejich vzájemný respekt, jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.
- Všichni učitelé sledují vztahy mezi žáky ve třídách, kde působí a podporují pozitivní vztahy.

- Všichni učitelé vedou důsledně žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka.
- Všichni učitelé vedou žáky k sebedůvěře, přiměřenému sebevědomí a odpovědnosti za své chování.
- Všichni učitelé vedou žáky k plnění povinností a zároveň respektují jejich práva.
- Nejsou lhostejní k projevům agresivity a v kritických situacích dají najevo, že toto chování nelze tolerovat.
- Třídní učitel/ka má přehled o vzájemných vztazích ve třídě.
- Třídní učitel/ka se ve spolupráci s Metodikem prevence podílí na preventivním mapování vztahů ve svém třídním kolektivu.
- Třídní učitel/ka seznámí svou třídu se školním řádem, především s pasážemi týkajícími se chování a jednání žáků.
- Třídní učitel/ka seznámí s těmito dokumenty i zákonné zástupce žáků.
- Třídní učitel/ka informuje rodiče, na koho se obrátit při problémech.
- Metodik prevence koordinuje tvorbu Programu proti šikanování a je za tento program odpovědná.
- Metodik prevence seznámí s Programem proti šikaně ostatní vyučující, především s pasážemi, kde jsou obsaženy povinnosti pedagogů a třídních učitelů.
- Metodik prevence informuje vyučující, jak postupovat při řešení konkrétních případů šikany.
- Metodik prevence v případě vzniklé nežádoucí situace nabídne pomoc, zajistí besedu s odborníkem.
- Ředitelka školy zajistí vzdělávání pracovníků k problematice šikanování.
- Ředitelka školy zajistí dohled pedagogických pracovníků nad žáky před vyučováním, přestávkách mezi vyučovacími hodinami a mezi dopoledním a odpoledním vyučováním na chodbách, v šatně a ve školní jídelně.

4. Postupy pro řešení šikanování

a) Počáteční šikanování

- Každý učitel/ka, který má podezření na šikanování, nebo mu rodič či jiné osoby sdělili podezření, oznámí tuto skutečnost školnímu metodikovi prevence (ŠMP).

- ŠMP informuje výchovnou poradkyni a ředitelku školy, ta rozhodne o dalším postupu.
- ŠMP provede rozhovor s těmi, kteří na šikanu upozornili, a s obětí, oběťmi.
- ŠMP s užším realizačním týmem – určenými učiteli – vyhledají svědky incidentu a provedou s nimi individuální a konfrontační rozhovory. **Je nepřípustné provádět konfrontační pohovory navzájem mezi agresory a oběťmi.**
- ŠMP zajistí ochranu oběti, obětem.
- ŠMP a užší realizační tým – určení učitelé – provedou rozhovor s agresorem, popřípadě konfrontaci mezi agresory.
- Třídní učitel/ka informuje rodiče zúčastněných stran o výsledcích vyšetřování.
- Třídní učitel/ka navrhne pedagogické radě potrestání agresora.

b) Pokročilé šikanování

- Každý zaměstnanec školy, který zjistí pokročilé šikanování ve škole, překoná svůj šok a poskytne pomoc oběti, obětem.
- Ohlásí tuto skutečnost ŠMP, výchovné poradkyni a ředitelce školy. Ředitelka školy rozhodne, zda a) škola zvládne řešit šikanu vlastními silami, nebo b) škola potřebuje pomoc zvenku. Pokud škola zvládne řešit šikanu vlastními silami, postupuje dále podle předcházejícího návodu. Pokud škola potřebuje pomoc zvenku, ohlásí tuto skutečnost Policii ČR.
- ŠMP s určenými učiteli zabrání domluvě mezi agresory na křivé výpovědi.
- Třídní učitel/ka informuje rodiče oběti, pokud sami na šikanu neupozornili.
- Ředitelka školy spolupracuje s orgánem sociálně právní ochrany dítěte.
- ŠMP a třídní učitel/ka poskytnou oběti podporu a pomoc.
- Ředitelka školy nahlásí případ Policii ČR.
- Ředitelka školy projedná na pedagogické radě způsob potrestání agresorů. Může doporučit rodičům agresora dobrovolné umístění do SVP nebo realizovat dobrovolný diagnostický pobyt v ústavu. Může podat návrh na zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

5. Spolupráce se zákonnými zástupci

- Zákonný zástupce informuje o podezření na šikanování třídního učitele, popřípadě dalšího vyučujícího, při jehož hodinách nebo dozoru k šikanování dochází.

- Neřeší-li ŠMP podezření na projevy šikany bezodkladně a uspokojivě, informuje rodič ředitelku školy.
- V případě prokazatelných projevů šikany se rodič obrátí s informací přímo na ředitelku školy.
- Je-li rodič přesvědčen, že škola postupuje při řešení šikany nedostatečně, může informovat zřizovatele nebo podat stížnost na ČŠI.

6. Výchovná opatření

Výchovná opatření budou uplatňována podle rozsahu a závažnosti jednotlivých případů šikany:

- napomenutí a důtka třídního učitele - uděluje třídní učitel/ka
- důtka ředitelky školy – uděluje ředitelka školy po projednání na pedagogické radě
- snížený stupeň z chování – uděluje třídní učitel/ka po projednání na pedagogické radě

Druhy šikany

Nebezpečné jevy spojené s používáním internetu a mobilních telefonů

Kyberšikana:

- zasílání urážlivých, zastrašujících, zesměšňujících nebo jinak ztrapňujících zpráv či pomluv (e-mail, SMS zprávy, chat, Skype, ICQ)
- pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií, jejich upravování a následné zveřejňování
- vytváření internetových stránek, které urážejí, pomlouvají nebo ponižují konkrétní osobu
- zneužívání cizího účtu
- vydírání pomocí mobilního telefonu nebo internetu
- obtěžování a pronásledování voláním, psaním zpráv nebo prozváněním

Stalking:

- opakované a dlouhodobé pokusy kontaktovat oběť pomocí dopisů, e-mailů, telefonátů, SMS, zasílání vzkazů, zasílání různých zásilek s dárky, rozšiřování nepravdivých informací, snaha poškodit reputaci oběti

Kyberstalking:

- zneužívání internetu a mobilních telefonů ke stalkingu

Kybergrooming:

- jednání osoby, která se snaží zmanipulovat oběť a řadou psychologických technik ji donutit ke schůzce; výsledkem může být sexuální zneužití oběti nebo fyzické mučení

Hoax:

- nepravdivá zpráva, novinářská kachna, podvod, výmysl, žert či kanadský žertík
- poplašná zpráva, která varuje před neexistujícím nebezpečím
- řetězový dopis – výzva žádající o další rozeslání (co největší počet e-mailových adres)

SMS Spoofing:

- zneužití internetu k odeslání falešných SMS zpráv (útočník se může vydávat za jinou osobu)

Phishing

- manipulativní postupy, které prostřednictvím zfalšovaných e-mailů či webových stránek přimějí majitele bankovního účtu vyrazit své přístupové údaje

Prevence školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je jevem, k jehož řešení je nutné pracovat individuálně se žákem, ale i s jeho zákonnými zástupci. Neprospěch je téměř vždy způsoben souborem mnoha příčin (osobnost žáka, působení prostředí atd.), které je třeba včas rozkrýt a přijmout účinná opatření směřujících k nápravě.

Při řešení školních neúspěchů je nutná úzká spolupráce pedagogických pracovníků, zákonných zástupců a žáka samotného. Často je nutná i konzultace s odborníky.

Školní neúspěch představuje hrozbu pro vytváření negativních psychických postojů a emočních stavů ve vztahu k vlastnímu učení, ke vzdělávání, k učitelům a obecně ke škole.

A. Příčiny školní neúspěšnosti

Možných příčin školní neúspěšnosti je mnoho. Školní úspěšnost závisí na osobnosti žáka (míra inteligence, přítomnost poruch učení, paměť, emoční labilita, odolnost vůči zátěži atd.), zda žák má nějaké poruchy chování, případně PAS. K neúspěšnosti mohou vést také zdravotní problémy žáka a s tím spojená dlouhodobá absence, dále změna prostředí a požadavků v důsledku přestěhování (změna školy), nepodnětné rodinné prostředí (střídavá péče, zhoršená rodinná situace, domácí násilí apod.) V neposlední řadě také pokud se jedná o dítě s odlišným mateřským jazykem.

B. Vyhodnocování školního neúspěchu

Kroky ke zjišťování školní neúspěšnosti:

1. pozorování žáka (popis – záznam – analýza)
2. rozhovor se žákem
3. konzultace zkušeností vyučujících a ŠPP
4. rozhovor se zákonnými zástupci
5. analýza zjištěných skutečností

Úspěšný žák

- plní zadané úkoly
- prospívá ve vzdělávacím procesu
- přizpůsobuje se školním podmínkám
- spolupracuje na vytváření vhodných podmínek pro vzdělání
- respektuje sebe i vyučovací proces

Neúspěšný žák

- má zhoršený prospěch
- chodí do školy nepřípraven
- neplní si své povinnosti během vyučování, vyrušuje

- odmítá doplňovat zameškané učivo

Za školní neúspěch se nepovažuje jednorázové nezvládnutí části učiva, tzn. jedna špatná známka mezi dobrými výsledky. Dále je nutné zhodnotit, zda se jedná o absolutní školní neúspěšnost, žák tedy neprospívá ve více předmětech, o částečnou neúspěšnost, která se projevuje pouze v některém předmětu, či epizodickou neúspěšnost zapříčiněnou psychickým vývojem (puberta).

Signály, kdy je třeba zvýšit pozornost – žák

- má své školní potřeby a pomůcky v nepořádku (chybějící, poškozené, špinavé, rozházené...)
- nezvládá učivo, chybí zápisy v sešitech, domácí úlohy
- zhoršuje se jeho prospěch
- má nadměrnou absenci, či neomluvenou absenci

Při školní neúspěšnosti se mohou objevit i další doprovodné znaky jako bolesti hlavy nebo břicha, nechutenství, zvracení atd., či obranné mechanismy jako ztráta motivace, fantazie a pocity méněcennosti.

C. Prevence školního neúspěchu

Podpora školního úspěchu vychází zejména z atmosféry školy, ve které je podporováno učení každého žáka. Důraz je kladen na dobré mezilidské vztahy jak mezi žáky, tak mezi žáky a pedagogy. Ve spolupráci při podpoře žáka pedagog i zákonní zástupci plní svou důležitou úlohu.

Pedagog

- podporuje rozvoj žáků (např. vede žáky k samostatnému kritickému myšlení, sebehodnocení) a jejich vzdělávání (mimo jiné seznamuje žáky s různými styly učení)
- vytváří zdravé klima ve třídě (podporuje respekt k sobě, ke druhým i k vyučovacímu procesu)
- přistupuje k žákům partnerským způsobem, je otevřený diskusi o individuálních záležitostech žáka (rodinné prostředí, osobní problémy...)
- klade důraz na pozitivní motivaci u žáků
- přizpůsobuje vzdělávání podle individuálního vývoje a potřeb každého žáka
- stanovuje pravidla vzdělávacího procesu v každém předmětu, klade na žáka přiměřené nároky
- kontroluje a vyhodnocuje průběh vzdělávání každého žáka
- informuje ostatní pedagogy, konzultuje s nimi nastalé situace
- informuje žáky i rodiče o možnostech podpory (třídní učitel, výchovný poradce, poradna...)

Při prevenci školního neúspěchu poskytuje ostatním pedagogům podporu školní poradenské pracoviště (ŠPP – výchovný poradce, metodik prevence)

- v komunikaci se žáky i se zákonnými zástupci žáků
- v budování dobrých vztahů mezi všemi účastníky vyučovacího procesu
- nabízí metody práce, komunikace

Zákonný zástupce

- dbá na žákovu pravidelnou docházku do školy
- důsledně kontroluje připravenost učebních pomůcek, plnění zadaných úkolů
- klade na dítě přiměřené nároky
- v případě školního neúspěchu žáka spolupracují úzce s pedagogem a třídním učitelem, případně s dalším členem ŠPP nebo přímo vedením školy, v případě potřeby s PPP či jinými odbornými pracovišti
- postupují dle pravidel, na kterých se předem s pedagogy domluví

Aktivity školy v prevenci proti školnímu neúspěchu

- individuální (příp. skupinové) doučování
- školní a mimoškolní výukové programy
- práce s třídním kolektivem (nejen v rámci třídnických hodin)
- poradenské služby výchovného poradce a školního metodika prevence

D. Řešení školního neúspěchu

Opatření je voleno individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků, součástí řešení školního neúspěchu je jednoznačně zvýšená spolupráce se zákonnými zástupci žáka.

Při řešení školního neúspěchu je uplatňován třístupňový model péče

1. Individuální pomoc vyučujícího v rámci běžné výuky.
2. Zapojení školního poradenského pracoviště.
3. Zapojení školského poradenského zařízení (PPP/SPC).

Vyučující průběžně sledují výsledky žáků a v případě neúspěchů vyhodnocují, zda jde o ojedinělý výpadek nebo o trvalejší problém. V takovém případě informují zákonné zástupce a třídního učitele.

Nejpozději ve čtvrtletí třídní učitelé zhodnotí školní úspěchy žáků ve všech předmětech a chování. Na základě toho prokazatelně vyjednájí schůzku se zákonnými zástupci a žáky, kteří za toto čtvrtletí neprospívají, tzn. žáci hodnocení nedostatečně (případně žáci hodnocení dostatečně, u nichž však vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový). O jednáních se vedou písemné záznamy, které vždy obsahují doporučení školy vůči rodičům a postoj rodičů k nim.

Podle zájmu je možné využít individuální konzultaci žáka a vyučujícího – diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů).

Pokud se situace nezlepšuje, je sjednána schůzka se zákonným zástupcem a žákovi je nabídnut podpůrný plán.

Pokud žák zamešká více než 100 hodin výuky za pololetí, vyvolává se jednání se zákonnými zástupci preventivně. Domluví se podpora žákovi tak, aby byl schopen kompenzovat svou absenci (plán práce, termíny zkoušení, obsah učiva, možnost individuální konzultace, doučování se spolužáky,...

PŘÍLOHA A – FORMULÁŘ VYHODNOCENÍ RIZIK ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI ŽÁKA**Rizika školní neúspěšnosti žáka (RŠNŽ)**

Jméno a příjmení žáka				
Cíle	Plánovaná opatření	Odpovědné osoby	Předpokládaný termín splnění	Vyhodnocení
Metody práce se žákem a jeho zákonnými zástupci				

Zákonní zástupci/žáci	Datum seznámení	podpis

RŠNŽ vyhotovil/a dne